

DocVgUrg., 15.48); i en Llull: «Lo canonge de pobrea preycava per les *places* pobrea, e repreneu ríquea --- un burguès molt ric e molt honrat d'aquella ciutat l'ac convidat ---» (*Blanq.*, *NCL.* II, 80.25); «*plaça*, loc on venen: forum; loc on no hi ha cases: platea», Busa-N. 1507; «Ballar en la *plassa* devant tots de dia: luce palam in foro saltare», OPou (*TbPu.*, 155). L'acc. 'espai de lloc buit, disponible, transitible', més descabdellada en oc. i fr., existia, però, també des del cat. antic: «Lo senyor infant --- ferí lo primer de la lança --- e puis --- més mà a l'espaa, e ab l'espaa en la mà ell faia fer tal *plaça* que res no li podia estar davant», Muntaner (fets de 1324, Casac. VIII, 24.28). D'aquí (potser passant per 'passatge d'unes declaracions en un procés') deu provenir l'acc. 'testimoniatge, testimoni': «que allegarà *plaça* o testimonis --- que la dita *plaça* o testimonis ajen a ffer sagrament ---», en els Privilegis de la Vall d'Aneu, de 1408 (*RFE* IV, 47, índex, f° 2v^o).

D'aquella provenen també altres accepcions més concretes com la del planell emprat per fer-hi carbó en la muntanya: *plaça de carbonera* al Priorat (Capçanes, 1935); en el Montnegre distingeixen entre *plaça carbonera*, que és el planell on la disposen, i la *pila de carbó*, per a la llenya que hi apiloten, i que encenen rublerta de rama i coberta de terra (Horsavinyà, 1869); en alguns punts una i altra cosa és una *carbonera*.

PLATEA ja és mot freqüent en llatí clàssic i medieval: de primer, com en el seu original grec, en el sentit de 'carrer' sobretot l'ample, després passant a significar una 'plaça urbana': per a testimonis d'una cosa i altra, J. Zeller, *ALLG* XIV, 305-310, 315-6. El llatí vulgar duplicà la TT en aquest mot, obeint al mateix procés que es produí en l'adj. PLATUS, convertit en *PLATTUS per intensificar el matís d'aplanament o esclafament (una mica com TOTUS > TORTUS). En totes les llengües romàniques es parteix de la base vulgar *PLATTĒA.

DERIV.: *Plaçada* 'espai per guardar-hi coses' tort., Vergés Paulí, *Espurnes* v, 15-16 (V. la cita d'*esgambi*, ací en II, 448a52). *Plaçar* tr. gallicisme deplorable. *Plaçar*. *Placell* no ha existit mai tal cosa (no Lab. 1888) mot fantasma fet a base del cast. per un bastaix de Salvat. *Placer* adj. [*placera cosa*: publicus, divulgatus; p. co., per los mercats: circumforanus; *placera ment*: palam, publice], Busa-N. 1507; 'cuiro molt estès i de poc pes' [*BDC* XIX, 58].

Substantivant aquest adj., el cat. en féu *placer*, terme nàutic per a 'plana elevada i extensa en el fons del mar', mot usat a les costes de totes les terres catalanes: val., mall. i en el Princ. més o menys pertot, sobretot molt des del Maresme al Nord: vegeu les dades que n'aplego a *Lleures*C, 38-39, *TopHesp.* I, 317, i *DCEC/DECH* (PLAZA, nota 3). Objecte de l'absurda negació de Colon i el seu deixeble Metzeltin, el qual es deshonra científicament posant la seva firma a una cosa coneguda públicament com a mentida («en cat. no existe»: d'aquí foren indiscutiblement manllevats el port. *parcel* [1541] i el cast. *placer* o *placel* [S. XVIII, i crec ja XVI].

Del Maresme i StPolM. conservo nota de *plàsé* 'plana submarina poc fonda, oposada a la fonera', de 1926, una altra de 1928, i ja no en vaig pendre més perquè ho sentia als pescadors a cada pas; a Cadaqués en van plenes les senyes de 1882-95 dels pescadors del Cap de Creus: «bon *placer* però no hi vaja que no siguem al mes de juny», «ya se cau en net: és un *placer* que hi caben molts de caps» i passim, parlant sempre de llocs on hi ha força peix. A la Costa de Ponent és ben conegut a Sitges (em diu una sitgetana 1981) però poc usat ara d'allí fins a l'Ebre; allí reprenen ja sense interrupció fins al límit murcià: «*placer* de la Barra Alta» a 8 milles dels Columbrets i 47 de Penyagolosa (39° 49' 53" × 6° 44' 31"), *Placer del Cavall* i *Placer de St. Nicolau* davant la costa entre Gandia i Dénia (Sanchis Guarnier, *Contr. Nomencl. Geogr. P. Val.*, p. 24).

A Mallorca: els pescadors de Valldemossa donen el nom genèric de *plàsé* al Munt des Port, i expliquen que *Es Munt d'En Vic* és «un *placer* de roques»: distingeixen al fons de la mar entre un *plàsé*, *sə fonèrə* i *sə gəmbérəs* (el que a StPolM. en diuen «*ls fondos de la gamba*», molt mar endins). A Cabrera presencio una conversa entre tres pescadors de Campos, un patró de Palma i el «pagès» de l'illa: pronuncien *plàsé* i un d'ells defineix «és un *pas lliure* en el fons de la mar: sol ser amb fons de fang» (o sigui que no hi ha anfractuositats de roca, on pugui enrocar la xarxa etc.), tot tornant a Palma (1969), el patró parlà, entre molts més, d'un *plàsé* on hi havia molt de bonítol. A «Serra d'Or» 1972, p. 414, hom assenyala en *Solnegre* (1960) de Baltasar Porcel: «és peix fi, acudeix al *placer* entre l'illa de P. i ---».

Semànticament, comparem basc *baizura*, que en localitats biscaïnes i guip. (Lekeitio, Motriko), vol dir «lugar de pesca en alta mar»; però a les mateixes localitats diuen *baxura* per «lugar de pesca, com a una legua de la costa» (Azkue): aquesta la forma originària (manllevada del romànic, abstracte de 'baix, baixos'), de la qual el basc ha extret aquella segons el seu sistema consonàntic de formar augmentatius.

No desesperem que el senyor Metzeltin aprengui a distingir i es penedeixi del seu mal pas; però erudits «daltonians», com ell, que així com aquests malalts oftàlmics creuen que tot és verd (ignorant el vermell), són capaços de confondre amb la llengua viva allò que és mera runa llibresca del llenguatge; i ja que parlem de termes nàutics, tothom està d'acord que *vogavant* (veg. VOGAR) fou creació cat. (> *vogavante* cast. etc.) a desgrat del fet que aquest mot cat. no està documentat en fonts escrites antigues (ni modernes!).

Placeta [fi S. xv, I. de Villena], «a la font de la *plassetta* l'amorrava a l'abeurador», Pons Mass. (*Colla del C.* III, 24).

Emplaçar 'situar, col·locar' [Dort.₁]; *emplaçament* [id.]. *Desplaçar* [Dort.₂]; *desplaçament* [id.], *desplaçable*. *Reemplaçar* [Belv.], *reemplaç* [Belv.], *reemplaçable*, *reemplaçament*. *Replaçar-se*.

Replaça val. 'plaça de forma allargada, o carrer de perfil botit' Museros, Cassinos, Catadau; sovint en la